

การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยในบริษัทเอกชน

นางสาว บุศรา เจตนจ้านงจิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-243-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19267538

THE PROTECTION FOR MINORITY
SHAREHOLDERS IN A LIMITED COMPANY

Miss Busara Jatejumnongjit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Law

Department of Law

Faculty of Law Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-243-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยในบริษัทเอกชน

โดย

นางสาวบุศรา เจตน์จ่างจิต

ภาควิชา

นิติศาสตร์

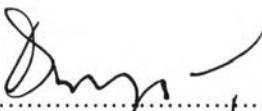
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร

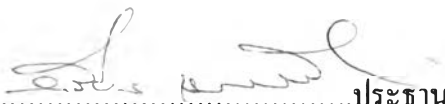
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

-

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

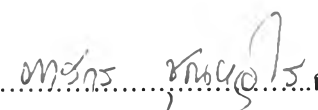

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ชงทอง จันทรางศุ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พิเศษ เสตเสถียร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ภาสกร ชุณหอุไร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์)

บุศรา เจตน์จ่านจิต : การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยในบริษัทเอกชน (THE PROTECTION FOR MINORITY SHAREHOLDERS IN A LIMITED COMPANY)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร, 146 หน้า ,
ISBN : 974-334-243-5

ในบริษัทเอกชนกฎหมายได้กำหนดให้การดำเนินกิจการต่างๆของบริษัทต้องกระทำโดยอาศัยหลักเสียงข้างมากของที่ประชุม และกฎหมายได้กำหนดให้ใช้วิธีการนับคะแนนเสียงตามจำนวนหุ้นได้หากมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยสองคนร้องขอ หรือมีข้อบังคับบริษัทกำหนดไว้ เท่ากับว่าผู้ถือหุ้นใดมีหุ้นเป็นจำนวนมากก็จะมีคะแนนเสียงมากตามและเป็นผลชนะคะแนนเสียงในที่ประชุมเสมอ ทำให้ผู้ถือหุ้นดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจครอบงำการตัดสินใจของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้ง-ถอดถอนกรรมการ การให้ความเห็นชอบกิจการต่างๆที่สำคัญนั้นมติของที่ประชุมมักจะมาจากฝ่ายของผู้ถือหุ้นข้างมากเท่านั้น ส่วนผู้ถือหุ้นข้างน้อยจะถูกกันออกจากการบริหารงานโดยปริยาย และการดำเนินงานบริษัทภายใต้การครอบงำของผู้ถือหุ้นข้างมากอาจเอาเปรียบหรือฉ้อฉลต่อผู้ถือหุ้นข้างน้อยได้ แม้กฎหมายได้กำหนดสิทธิเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถือหุ้นไว้ แต่พิจารณาแล้วจะเห็นว่าไม่ได้มีมาตรการที่คุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยจากการถูกคุกคามหรือกระทำอย่างไม่เป็นธรรมจากผู้ถือหุ้นข้างมากได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาพบว่าสิทธิที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นมี 3 ประการ คือ สิทธิฟ้องคดีของผู้ถือหุ้น รวมถึงสิทธิฟ้องคดีในนามบริษัท สิทธิเพิกถอนมติที่ประชุม และสิทธิขอให้ตรวจการงานบริษัท แต่สิทธิดังกล่าวต่างมีข้อจำกัดและไม่ให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยอย่างเพียงพอ จึงเห็นควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ผู้ถือหุ้นข้างน้อยได้รับความคุ้มครองที่จะสามารถใช้สิทธิในฐานะผู้ถือหุ้นได้อย่างแท้จริง เช่น ปรับปรุงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการเป็นวิธีการลงคะแนนเสียงแบบสัดส่วน กำหนดวิธีการเพื่อให้ศาลมีอำนาจสั่งปลดกรรมการได้หากมีการคุกคามหรือกระทำไม่เป็นธรรม กำหนดวิธีการที่ให้ผู้ถือหุ้นข้างน้อยร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเลิกบริษัทได้หากมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เป็นต้น

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

BUSARA JATEJUMNONGJIT : THE PROTECTION FOR MINORITY
SHAREHOLDERS IN A LIMITED COMPANY. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF. PICHAISAK HORAYANGKUL, 146pp. ISBN : 974-334-243-5

The law on private company provides that the corporation has to run the business by the majority shareholders and one share has one vote, if at least two shareholders so request or the Article of Associate so provides, it means the shareholders who possess a large amount of shares will have a large amount of votes and thereby shall outvote in any general meeting. As a result such shareholders have corporate control over the appointment or the removal of the directors or the approval to corporate transaction since most of the general meeting resolutions are directed by the majority shareholder. Finally, the minority will have the minor role to play in the corporation or be barred from the management. Therefore, the action resulting from the votes of shareholders owning a majority of the stock of a corporation may cause a fraudulent destruction to the rights of the minority. Eventhough the corporate law provides for the protection of the minority shareholders, I find that there is insufficient measures to protect the minority shareholder from unfair treatment of the majority shareholder.

From the research, one finds three methods to protect the minority shareholders, the first method is shareholders'suit including derivative action, the second is the revocation of meeting's resolution and the last is the inspection of the corporation's business. But such methods have limitations and does not protect the minority shareholder sufficiently. I thereby suggest that an overhaul of the corporate law to protect the minority shareholder fruitfully by adjusting the method of election of director to be that of proportionate representation, removal the director by court in case of oppression or minority shareholders can petition to court for winding-up when they are being unfairly treated.

ภาควิชา	นิติศาสตร์	ลายมือชื่อนิติศ.....
สาขาวิชา	นิติศาสตร์	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2542	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หรขางกูร ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้แนวความคิดในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และท่านรองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร ท่านรองศาสตราจารย์ พิเศษ เสตเสถียร ท่านอาจารย์สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และท่านอาจารย์ภาสกร ชุณหุไร ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านในการเป็นกรรมการสอบและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ 42 ที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัดหาเอกสาร แปลเอกสารต่างประเทศ และเพื่อนๆทุกท่านที่ให้กำลังใจเสมอมา ซึ่งผู้เขียนขอภัยที่มีได้กล่าว นามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และครอบครัวที่ได้อุปการะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกๆ ด้านมาโดยตลอด ความดีและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอ มอบให้แก่บิดา-มารดา-ครอบครัว และท่านอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เขียน ตลอดมา

บุศรา เจตน์จำนงจิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความนำ.....	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	4
1.3 วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา.....	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	7
1.5 ทฤษฎีและการแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 โครงสร้างองค์กรที่สำคัญของบริษัทเอกชน.....	9
2.1 ผู้ถือหุ้นของบริษัท.....	10
2.1.1 สิทธิของผู้ถือหุ้น.....	13
2.1.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น.....	30
2.1.3 สิทธิของผู้ถือหุ้นข้างน้อยในบริษัทเอกชน.....	31
2.2 กรรมการของบริษัท.....	31
2.2.1 บทบาทฐานะและอำนาจของกรรมการ.....	32
2.2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการบริษัท.....	36
3 การให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	45
3.1 หลักความระมัดระวัง (Duty of Care) ที่กรรมการพึงมี และหลัก วินิจฉัยทางการค้า (Business Judgement Rule).....	47
3.2 หลักความซื่อสัตย์สุจริต (Fiduciary Duties) ที่กรรมการพึงมี.....	60
3.3 หลักเสียงข้างมาก (Majority Rule).....	70

3.4	หลักการระหว่างผู้ถือหุ้นข้างมากหรือผู้ที่มีอำนาจควบคุมและผู้ถือหุ้นข้างน้อย (Majority Shareholder or Controlling Shareholder and Minority Shareholder).....	93
3.5	หลักในการให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อย (Minority Protection).....	99
4	วิเคราะห์ปัญหาการควบคุมของผู้ถือหุ้นข้างน้อย.....	111
4.1	ปัญหาในการใช้หลักเสียงข้างมาก.....	111
4.1.1	การแต่งตั้ง-ถอดถอนกรรมการ.....	112
4.1.2	มติที่ประชุมผู้ถือหุ้นที่ไม่สุจริต.....	118
4.1.3	ข้อจำกัดการใช้สิทธิออกเสียงของผู้ถือหุ้นโดยกำหนดจากจำนวนหุ้นที่ถือ.....	119
4.2	ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นข้างมากกับผู้ถือหุ้นข้างน้อย.....	122
4.3	ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ที่กรรมการพึงมี.....	124
4.3.1	หน้าที่ตามหลักแห่งความระมัดระวัง.....	124
4.3.2	หน้าที่ตามหลักความซื่อสัตย์สุจริต.....	128
4.4	ปัญหาการให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อย.....	130
5	บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	134
	รายการอ้างอิง.....	141
	ประวัติผู้วิจัย.....	145